

Творчий та й життєвий шлях художниці Валентини Виродової-Готьє позначений певним шармом утаємниченості, загадковості, привабливої незайманості її внутрішньої території, своєрідної *terra inkognita*, яку хочеться розкрити, пізнати, зрозуміти. Усвідомлюючи, що збагнути внутрішній світ митця ще нікому до кінця не вдалося, спробую все ж зазирнути у свята святих цієї ефемерної субстанції, що називається психологією творчості. Розгадати бодай приблизний шифр внутрішньої географії свідомості людини в ті осяйні хвилини, коли в неї накопичується незбагненна енергія, що всупереч житейським обставинам, вікові, здоров'ю, настрою, погоді може вихлюпнутися в довершений мистецький твір.

Фото Ольги ПРОКОПЧУК.

71

Людмила БАРАНЕВИЧ

Сонце. Щастя. Життя

Так, у радянський час, саме тоді, коли відбувалося творче становлення покоління митців, до якого належить і Валентина Гаврилівна, а це 50–60-ті роки минулого століття, за душу людини найбільше боролася ідеологія. Випрямляла й спрощувала її свідомість до зручного рівня, намагаючись маніпулювати особистістю, яку створив Бог за своєю подобою, нав'язувала догми і цінності, далекі від святих заповідей. Проте, споглядаючи твори художниці, хочеться вигукнути: звідки така со-

нячна осяянність?! Чому її герої такі щасливі, самодостатні?! Такі реальні й водночас підняті над часом, ніби вони з іншої планети?! Їхнє життя розписане тихою радістю, а на обличчях – знак причетності до вічності, самотність не як приреченість, а як вивищення над метушливістю, озлобленістю, зрештою, жорстокою реальністю, як прагнення донести цією гармонійністю, що життя одне і... скороминуще. Обійми його душею, прямуй за її чистим покликом, і сонце осяватиме тобі шлях.

Один із перших портретів називається «Катруся». Художниця писала його під час студентської практики першого курсу Київського художнього інституту, де була асистенткою. Вона щойно блискуче закінчила цей же факультет. Талановиту випускницю запросили на роботу до *alma mater*. Молода красуня була схожа тоді більше на польову Мавку, аніж на строгу асистентку. Їй позувала юна Катя. Та що там позувала! Вона звичайно сиділа собі посеред сонячного видива польових квітів над урвищем канівської кручі по праву первородства. Адже цей земний рай належить їй, а вона – йому. Асистентка Валентина ніби кидє благородний виклик цій величі. А цікава до всього талановита першокурсниця Віра Кулеба тим часом всотує в себе кожну мить практики: натхненний політ пензля Валентини, старшої лише на кілька років за неї; запам'ятовує, як лягають фарби на полотні, як вимальовується вишукана композиція, де воедино сплелися сонце, щастя, життя. Дві молоді обдаровані

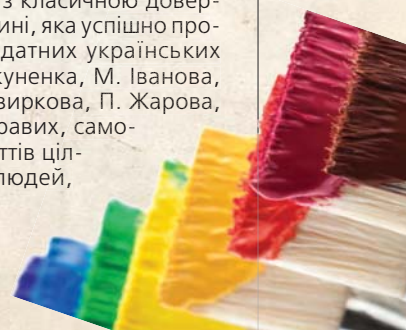
Автопортрет. 1990 р.

красуні почали впевнено вписувати власні сторінки в українське образотворче мистецтво. Тепер вони відомі на весь світ художниці, професорки Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури, члени-кореспонденти Академії мистецтв України. Віра Барінова-Кулеба, як і плеяда інших відомих художників, із вдячністю вважає себе ученицею Валентини Гаврилівни. А твір «Катя» зберігається разом з іншими в золотому фонді академії, часто слугує сучасним студентам вишу еталоном створення композиційного портрета на пленері.

Портретні роботи Виродової-Готьє, написані з класичною довершеністю майстрині, яка успішно пройшла школу видатних українських митців О. Шовкуненка, М. Іванова, І. Резніка, В. Пузиркова, П. Жарова, – це історія яскравих, самобутніх долі, життів цілком реальних людей,

Катруся. 1960 р.

Засновник –
Верховна Рада України

Головний редактор
Світлана ПИСАРЕНКО

Редакційна колегія:

Віктор КОРНЮК,
Лариса СЕВЕРЕНЧУК, Юрій АРТЕМЕНКО,
Олександр БАНДУРКА, Іван БОКИЙ,
Степан ГАВРИШ, Віктор ГРАБ,
Юлія ЮФФЕ, Віктор КИРИЛЛОВ,
Олександр КОПИЛЕНКО, Анатолій МАТВІЄНКО,
Павло МАТВІЄНКО, Анатолій МАЦЮК,
Микола МЕЛЬНИК, Борис ОЛІЙНИК,
Сергій ПРАВДЕНКО, Анатолій СЕЛІВАНОВ,
Лесь (Леонід) ТАНИЮК, Віктор ТАРАН (Терен)

Головний редактор

Світлана ПИСАРЕНКО – 235-81-55

Приймальня:

Любов САЛЮК – 235-79-58

Заступник головного редактора

Віктор КОРНЮК – 272-46-30

Відповідальний секретар

Лариса СЕВЕРЕНЧУК – 235-79-53

Головний бухгалтер **Ірина КИСЛЬ**,

Жанна СИМОНЕНКО – 235-79-58

Відділ з висвітлення питань

парламентської діяльності:

Микола БІЛОКОПИТОВ – 235-79-55,

Валентин КОВАЛЬСЬКИЙ,

Олексій СИЩУК – 235-79-52,

Юлія ЦИРФА – 235-79-55

Відділ соціально-економічної політики

та правового забезпечення:

Завідувач **Олександр МАЛІЄНКО** – 235-81-56,

Світлана ФІЛОНЕНКО – 235-79-55

Відділ гуманітарної політики:

Завідувач **Ольга КЛЕЙМЕНОВА** – 235-79-52,

Лучія ПУЗИКОВА, **Лариса МАРЧУК**,

Микола СЛАВИНСЬКИЙ, **Євген ТИЩУК**

Літературні редактори: **Олена ЧОПОВСЬКА**,

Валентина НЕСЛУЖЕНКО – 235-79-60,

Наталка СЕМІВОЛОС – 235-79-53

Реклама та передплата:

Віра ПРАВИНА – 272-46-23,

Сергій ДУБРОВИ – 234-68-30

Дизайн – **Ольга ПРОКОПЧУК** – 235-81-56

Верстка – **Анна СЕРДЕЧНА** – 235-81-56,

Наталія РЕПЕЦЬКА,

Сергій УСЕНКО – 235-79-60

Підтримка сайту –

Євген СИНЕЛЬНИКОВ – 235-81-56,

Олексій ЛОЗИНСЬКИЙ, **Діана ТОКОВЕНКО**

04053, Київ-53,

пров. Несторівський, 4

E-mail: mail@viche.info

E-mail: viche@rada.gov.ua

www.viche.info

Підготовку та випуск у світ журналу «Віче»

за дорученням засновника здійснює редакція.

© Віче, 2012.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого

засобу масової інформації КВ № 570 від 05.04.1994.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів.

І залишає за собою право на редагування,

опублікування наданих авторами творів та сплату

авторського гонорару. Рукописи не рецензуються

і не повертаються.

При передруку посилання на «Віче» обов'язкове.

Відповідальність за зміст і достовірність

реklamних оголошень несуть рекламодавці.

«R» – матеріали, які друкуються на правах реклами

Підписано до друку 06.06.2012.

Формат 64x90/8.

Папір крейдований.

Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 9,3.

Зам. № 477. Тираж 3000 прим.

Ціна договірна.

Набрано і зверстано на комп'ютерному

комплексі редакції журналу «Віче».

Надруковано з готового оригінал-макета

у ТОВ «Інтертехнологія Принт»

03680, м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 3

Свідчення про державну реєстрацію

№ 250290 від 10.06.2009 р.

Журнал «Віче» читають у Верховній Раді та її комітетах, адміністрації Президента України, Кабінеті Міністрів України, Держтелерадіо. Він також надходить до бібліотек Конгресу США та Ради Європи, до Книжкової палати України, Національної бібліотеки України імені В. Вернадського, Національної парламентської, Державної науково-технічної, Державної бібліотеки для юнацтва, Державної науково-педагогічної, Центральної імені М. Островського.

Передплатний індекс – 74254.

Літо. 2004 р.

наших сучасників – діячів культури, простих робітників, селян, учених, спортсменів. Талановитим пензлем художниця ніби спонукає своїх героїв до діалогу. Вона хоче відчутти міру повноти щастя цих людей. Не героїзувати, не воздвигати на п'єдестал залакованої довершеності... Герої художниця мовчазно переживають бурі емоцій. І водночас на обличчях – печаття шляхетності, тієї внутрішньої чистоти й піднесеності, гармонії, що, як уже мовилося, дає мені підстави ніби вирвати ці образи з контексту часу й ставитися до них як до носіїв неперепутних духовних цінностей, з котрими ми мали щастя жити в одну епоху. Карпо Трохименко, Максим Рильський, Олесь Гончар, Сергій Шиско, Григорій Логвин, Степан Олійник, Марія Примаченко, Левко Ревуцький... З такими особистостями хочеться подумки поспілкуватися. Поговорити про час, життя і, звичайно ж, про щастя. Це слово часто лунало в наших розмовах із художницею...

Її спосіб життя, її життя в мистецтві зокрема, творчість як умова самовираження – одна логічна лінія. Іншої просто не відбулося б. Випадковості – щасливі, трагічні, не прогнозовані чи передбачувані, все працювало на те, щоб дівчинка народилася бути творцем. У сім'ї науковця-математика, де мати поза основною роботою вчительки дуже любила співати, старанно приховували своє аристократичне походження, та ще й з французьким

корінням. Зовні все скидалося на те, що ця сім'я, як і мільйони інших, – середньостатистична радянська, ідеологічно здорова. Й то була правда, лише з одним уточненням: члени дружної великої родини насправді зберегли моральне здоров'я, традиції поколінь, духовну спадковість. Дівчинка Валя пасла кіз і козеняток на затишній вулиці Конопляній, що на Пріорці в Києві. Їй не треба було знати, що зовсім недалеко, в районі Іванкова, був їхній великий будинок. Навіщо? Життєву орієнтацію сім'ї на порядність і честь збережено. Тут панують любов, мрії про щастя. Батько гарно малював. Вечорами багато читали: Гоголь, Шевченко, Пушкін... Валя по-своєму скрізь і всюди малювала цей затишний родинний світ, зігрітий щастям.

Пейзажні роботи з різних місцевин України вже зрілої художниці ніколи не втраять внутрішнього зв'язку з вулицею Конопляною. Перші усвідомлені тут дитячі враження краси, людяності природи, зіткани з теплого світла й утаємничених зелених глибин навколишніх хащів, навіюють тиху радість і легкий сум за тим, що невблаганно минає, змінюється й за законами земного життя зникає.

Коли німці вдерлися до Києва («Іхали на мотоциклах, як до себе додому», згадає художниця), світ щастя семирічної дівчинки розколовся. Сім'я не встигла евакуюватися. Гестапівці схопили батька на вулиці, по-звірячому катували.

Л. Ревуцький. 1975 р.

О. Басистюк. 2000 р.

П. Майборода. 1977 р.

Якимось дивом матері вдалося видерти його з фашистських лабетів напівживим. Радість повернення тривала недовго. Однієї ночі поліцаї вдерлися до їхньої комуналки вже на Басейній вулиці й усіх погнали на залізницю. Мабуть, «зачищали» центр. Товарняк потягся кудись на захід. Dorослі розуміли, куди. В районі Житомира знову сталося диво: всім полоненим удалося втекти. Розбіглися, хто куди. Валя запам'ятала тепле село Розумницю, хоч стояв лютий мороз. Йї здалося, що було затишно й сонячно довкола, бо хати, ліс, вкриті пухнастим снігом, були помережані білим. А прозоро заледенілий ставок ніби вкрився брунатними візерунками. У людей – добрі, співчутливі обличчя. Вони прихистили нещасних киян. Хтось віддав хатку з піччю, хтось приносить їжу, дрова. Дівчинка відчула: якщо всі разом у цьому страшному світі та ще й у теплі, – ото і є щастя. У хаосі перевернутого світу пробілися сонячні промені. Білий колір зими ніби заговорив безліччю відтінків стану душі

людини, стану природи. Маленька душа знову здобула рівновагу. А її внутрішня заданість на творчість не похитнулася, не перервалася ні на мить. У сліпучо-білих зимових пейзажах відомої художниці тепло, затишно. Тут люди з добрими обличчями живуть у блаженній гармонії із собою та природою. Вони внутрішньо далекі від того заангажованого простору, де аморальна ідеологія топче внутрішній світ, де матеріальні блага стають псевдоіконою.

Серію дитячих портретів Валентина Гаврилівна назвала «Наші квіти». Кажуть, дітей важко малювати. З цих робіт такого не скажеш. Щоправда, так може здатися – на перший погляд. Адже вловити нюанси душевної роботи цих Божих зерняток здатен вочевидь той, хто прями-сінко з дитинства. Хто справжній, правдивий. Щирий. Якщо художниця хотіла цими чистими образами ніби зі свого дитинства звирити те, що було, з тим, що буде, вона досягла мети: людина не даремно покликана в цей світ. Вона створе-

на для щастя. А як мати, бабуся, митець вона теж добилася свого, сказавши цією гранню своєї творчості: щастя в нас самих.

Нині художниця живе на Куренівці. Там же недалеко й майстерня. Довкола – останній бастион святої київської землі, яку п'ядь за п'яддю буквально видаирають з-під ніг. Залишки правічного лісу, тиша, квіти ще тішать око. Вселяють, хоч і примарну, надію: а раптом оговтаються, зупиняться, не знищать останнє?

Але поки є сили, прагне змалювати все, що лишилося. Для душі. Для пам'яті. Для наступних поколінь. Вона небалакуча за вихованням, що стало другою натурою. Невибаглива, скромна. Були би палітра й фарби, світилися б очі студентів цікавістю... І щоб онуки зростали. На свій імідж і популярність не гаєла дорогого часу. А повагу колег, визнання громадськості здобула виключно талантом, творчістю. І нині, відома, знана, продовжує так жити – в мистецтві й праці.

Хлопчики. 1984 р.

Маленька Саша. 1993 р.

Іриси. 2002 р.